

Prečišćeni tekst Pravilnika o mjerama zaštite i zdravlja na radu od rizika izloženosti eksplozivnoj atmosferi obuhvata sljedeće propise:

1. Pravilnik o mjerama zaštite i zdravlja na radu od rizika izloženosti eksplozivnoj atmosferi ("Službeni list Crne Gore", br. 103/26 od 16.07.2026),
2. Ispravka Pravilnika o mjerama zaštite i zdravlja na radu od rizika izloženosti eksplozivnoj atmosferi ("Službeni list Crne Gore", br. 106/26 od 21.07.2026), u kojima je naznačen njihov dan stupanja na snagu.

PRAVILNIK

O MJERAMA ZAŠTITE I ZDRAVLJA NA RADU OD RIZIKA IZLOŽENOSTI EKSPLOZIVNOJ ATMOSFERI

("Službeni list Crne Gore", br. 103/26 od 16.07.2026, 106/26 od 21.07.2026)

Član 1

Ovim pravilnikom propisuju se minimalni zahtjevi koje je poslodavac dužan da ispuni u obezbjeđivanju mjera zaštite i zdravlja na radu, radi otklanjanja ili smanjenja rizika od nastanka povreda na radnim mjestima na kojima se obavljaju poslovi pri kojima su zaposleni izloženi ili mogu biti izloženi riziku od eksplozivne atmosfere, uključujući i poslove na kojima se pri radu koriste transportna sredstva koja su namijenjena za upotrebu u potencijalno eksplozivnim atmosferama.

Član 2

Odredbe ovog pravilnika ne primjenjuju se na:

- prostorije koje se direktno koriste za i u fazi zdravstvenog tretmana pacijenata;
- korišćenje aparata na gas, ako je njihova upotreba uređena u skladu sa posebnim propisima;
- proizvodnju, korišćenje, skladištenje i prevoz eksploziva ili hemijski nestabilnih materija i rukovanje sa njima;
- rudarsku djelatnost; i
- korišćenje transportnih sredstava na kopnu, moru ili vazduhu, koje je uređeno potvrđenim i objavljenim međunarodnim ugovorima i opšteprihvaćenim pravilima međunarodnog prava.

Član 3

Eksplozivna atmosfera podrazumijeva smještu materija u obliku gasova, pare, magle ili prašine sa vazduhom u atmosferskim uslovima u kojima se, nakon što je došlo do paljenja, sagorijevanje proširuje na cijelu smještu koja nije sagorjela.

Član 4

Poslodavac je dužan da, u cilju prevencije i zaštite od eksplozija, preduzme tehničke i/ili organizacione mjere u skladu sa prirodom poslova koji se obavljaju, prema prioritetu i u skladu sa sljedećim načelima:

- sprječavanje nastanka eksplozivnih atmosfera ili ako to priroda poslova ne dozvoljava;
- izbjegavanje paljenja eksplozivnih atmosfera; i
- ublažavanje štetnih efekata eksplozije radi obezbjeđivanja zaštite i zdravlja na radu zaposlenih.

Mjere iz stava 1 ovog člana, prema potrebi, kombinuju se i/ili dopunjavaju mjerama protiv širenja eksplozija i redovno i detaljno preispituju, a naročito u slučaju značajnih promjena.

Član 5

Poslodavac vrši procjenu rizika povezanih sa eksplozivnim atmosferama, uzimajući u obzir naročito:

- vjerovatnoću nastanka eksplozivnih atmosfera i njihovo trajanje;
- vjerovatnoću da su izvori paljenja, uključujući i elektrostatsko pražnjenje, prisutni, kao i mogućnost njihovog aktiviranja i djelovanja;
- instalacije, sredstva i opremu lične zaštite na radu, supstance i sredstva koja se koriste, procese i mogućnost njihove interakcije;
- obim predviđenih posljedica.

Procjena iz stava 1 ovog člana mora da bude sveobuhvatna i da uzime u obzir prostorije koje su ili mogu biti otvorima povezane sa prostorijama u kojima može doći do pojave eksplozivnih atmosfera.

Član 6

Poslodavac preduzima potrebne mjere zaštite i zdravlja kako bi osigurao zaštitu i zdravlje na radu zaposlenih, u skladu sa procjenom rizika i načelima iz člana 4 ovog pravilnika, tako da:

- tamo gdje se eksplozivne atmosfere mogu pojaviti u obimu koji može da ugrozi zaštitu i zdravlje zaposlenih ili drugih lica, radna sredina i radna okolina bude takva da se u njoj rad može bezbjedno obavljati;
- u radnoj sredini i radnoj okolini gdje se eksplozivne atmosfere mogu pojaviti u obimu koji može da ugrozi zaštitu i zdravlje na radu zaposlenih, upotrebom odgovarajućih tehničkih sredstava obezbijedi, u skladu sa procjenom rizika, odgovarajući nadzor za vrijeme prisustva zaposlenih.

Član 7

Kada zaposleni kod dva ili više poslodavaca obavljaju rad na istom, svaki poslodavac je odgovoran za pitanja koja se odnose na zaštitu i zdravlje na radu, kao i na pitanja koja su pod njegovom kontrolom.

Ne dovodeći u pitanje pojedinačnu odgovornost poslodavaca iz stava 1 ovog člana utvrđenu u skladu sa zakonom kojim se uređuje zaštita i zdravlje na radu, poslodavac koji je odgovoran za radnu sredinu i radnu okolinu koordinira svoje aktivnosti u vezi sa mjerama zaštite i zdravlja na radu zaposlenih. Poslodavac koji je odgovoran za radni prostor iz stava 2 ovog člana, u dokumentu o zaštiti od eksplozije iz člana 9 ovog pravilnika navodi cilj koordinacije, mjere i postupke za njeno sprovođenje.

Član 8

Poslodavac je dužan da klasifikuje zone u kojima mogu da nastanu eksplozivne atmosfere u skladu sa Prilogom 1 ovog pravilnika.

U zonama iz stava 1 ovog člana poslodavac je dužan da obezbijedi ispunjenost minimalnih zahtjeva iz Priloga 2 ovog pravilnika, za poboljšanje zaštite i zdravlja zaposlenih koji mogu biti izloženi eksplozivnoj atmosferi.

Na ulazu u zone u kojima mogu da nastanu eksplozivne atmosfere u obimu koji može da ugrozi zaštitu i zdravlje zaposlenih, poslodavac je dužan da postavi odgovarajući znak upozorenja koji je dat je u Prilogu 3 ovog pravilnika.

Član 9

Radi izvršavanja obaveza iz člana 5 ovog pravilnika, poslodavac je dužan da donese, posjeduje i redovno ažurira dokument o zaštiti od eksplozije, a naročito potvrđuje:

- da su rizici od eksplozije utvrđeni i procijenjeni;
- da će se preduzeti odgovarajuće mjere zaštite i zdravlja na radu za postizanje ciljeva utvrđenih ovim pravilnikom;
- da su mjesta klasifikovana u zone u skladu sa Prilogom 1 ovog pravilnika;
- mjesta na kojima se primjenjuju minimalni zahtjevi iz Priloga 2 ovog pravilnika;
- da su radna sredina i radna okolina i sredstva za rad, uključujući i uređaje za upozoravanje, sa aspekta bezbjednosti pravilno projektovani, da funkcionišu i da se održavaju na odgovarajući način;
- da su preduzete mjere za bezbjednu upotrebu sredstava za rad, u skladu sa propisom kojim se uređuju mjere zaštite prilikom upotrebe sredstava za rad.

Poslodavac je dužan da donese dokument o zaštiti od eksplozije prije početka rada i da ga ažurira u slučaju značajnih promjena, proširenja ili adaptacija na mjestu rada, opremi za rad ili u organizaciji rada.

Poslodavac može da kombinuje postojeće procjene rizika od eksplozije, dokumente ili druge odgovarajuće izvještaje u skladu sa drugim odgovarajućim propisima.

Član 10

Oprema za rad za upotrebu na mjestima na koja se mogu pojaviti eksplozivne atmosfere, koja je u upotrebi ili je prvi put stavljena na raspolaganje prije 30. juna 2003. godine, mora da ispunjava minimalne zahtjeve iz Priloga 2 dio 1 ovog pravilnika, ukoliko se na tu opremu ne primjenju odredbe drugog propisa u cjelini ili djelimično.

Oprema za rad na mjestima na koja se mogu pojaviti eksplozivne atmosfere, koja je prvi put stavljena na raspolaganje nakon 30. juna 2003. godine, mora da ispunjava minimalne zahtjeve iz Priloga 2 dio 1 i 2 ovog pravilnika.

Radna sredina i radna okolina u kojoj postoje mjesta gdje se mogu pojaviti eksplozivne atmosfere mora da ispunjava minimalne zahtjeve propisane ovim pravilnikom.

Ako se izvrši izmjena, proširenje ili rekonstrukcija radnih sredina i radna okolina koje imaju mjesta na kojima se mogu pojaviti eksplozivne atmosfere, poslodavac je dužan da preduzme potrebne mjere kako bi obezbijedio da ta radna sredina bude usklađena sa minimalnim zahtjevima utvrđenim ovom pravilnikom.

Član 11

Prilozi iz člana 8 ovog pravilnika dati su u prilogu ovog pravilnika i čine njegov sastavni dio.

Član 12

Danom stupanja na snagu ovog pravilnika prestaje da važi Pravilnik o mjerama zaštite i zdravlja na radu od rizika izloženosti eksplozivnoj atmosferi ("Službeni list CG", broj 99/26).

Član 13

Ovaj pravilnik stupa na snagu danom objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore".

□ U ovaj pravilnik prenesena je Direktiva 1999/92/EZ Evropskog parlamenta i Savjeta od 16. decembra 1999. godine o minimalnim zahtjevima za poboljšanje sigurnosti i zaštite zdravlja radnika potencijalno izloženih riziku od eksplozivnih atmosfera (15. pojedinačna direktiva u smislu člana 16 stav 1 Direktive 89/391/EZ)

Prilog 1

KLASIFIKACIJA ZONA U KOJIMA MOGU DA NASTANU EKSPLOZIVNE ATMOSFERE

1. Mjesta gdje se mogu pojaviti eksplozivne atmosfere

Mjesto na kojem se eksplozivna atmosfera može pojaviti u obimu koji zahtijeva preduzimanje posebnih mjera predostrožnosti radi zaštite i zdravlja na radu zaposlenih smatra se opasnim u smislu ovog pravilnika.

Mjesto na kojem se eksplozivna atmosfera ne očekuje u obimu da je potrebno preduzeti posebne mjere predostrožnosti ne smatra se opasnim u smislu ovog pravilnika.

Zapaljive i/ili gorive materije su materije koje mogu da prouzrokuju nastanak eksplozivne atmosfere, osim ako ispitivanje njihovih svojstava ne dokaže da u smješi sa vazduhom ne mogu prouzrokovati nezavisno širenje eksplozije.

2. Klasifikacija opasnih zona

Opasna mjesta se klasifikuju u zone na osnovu učestalosti i trajanju pojave eksplozivne atmosfere. Klasifikacija opredjeljuje opseg mjera zaštite i zdravlja na radu koje se preduzimaju u skladu sa Prilogom 2 dio 1 ovog pravilnika.

Zona 0 - zona u kojoj se eksplozivna atmosfera sastavljena kao smješa zapaljivih materija u obliku gasa, pare ili magle sa vazduhom pojavljuje stalno ili duže vrijeme ili je često prisutna.

Zona 1 - zona u kojoj se povremeno, za vrijeme normalnog rada, može stvoriti eksplozivna atmosfera, kao smješa zapaljive materije u obliku gasa, pare ili magle sa vazduhom.

Zona 2 - zona u kojoj se ne očekuje da će se eksplozivna atmosfera kao mješavina zapaljive materije u obliku gasa, pare ili magle sa vazduhom pojaviti, a ako se pojavi traje kratko vrijeme.

Zona 20 - zona u kojoj se eksplozivna atmosfera u obliku oblaka zapaljive prašine u vazduhu pojavljuje stalno ili duže vrijeme ili je često prisutna.

Zona 21 - zona u kojoj se eksplozivna atmosfera u obliku oblaka zapaljive prašine u vazduhu može povremeno pojaviti, u normalnim uslovima rada.

Zona 22 - zona u kojoj se eksplozivna atmosfera u obliku oblaka zapaljive prašine u vazduhu ne pojavljuje u normalnim uslovima rada ali ako se pojavi traje samo kratko vrijeme.

Napomene:

1. Slojeve, naslage i gomile zapaljive prašine treba uzeti u obzir kao svaki drugi uzrok koji dovodi do stvaranja eksplozivne atmosfere.
2. Pod normalnim radom podrazumijeva se korišćenje sredstava za rad u skladu sa projektovanim radnim parametrima.

Prilog 2

1. MINIMALNI ZAHTJEVI ZA POBOLJŠANJE ZAŠTITE I ZDRAVLJA ZAPOSLENIH KOJI MOGU BITI IZLOŽENI EKSPLOZIVNOJ ATMOSFERI

Obaveze predviđene ovim prilogom primjenjuju se na:

- mjesta klasifikovana kao zone u kojima mogu nastati eksplozivne atmosfere u skladu sa Prilogom 1 ovog pravilnika kada to nalažu karakteristike radnih mjesta, radnih sredina, sredstva za rad ili materije koje se koriste ili opasnost izazvana aktivnostima koje su u vezi sa rizikom od eksplozivnih atmosfera;
- opremu koja se koristi na mjestima koja nisu opasna, a koja je neophodna ili doprinosi bezbjednom radu opreme koja je smještena na opasnim mjestima.

1. Organizacione mjere

1.1. Osposobljavanje zaposlenih

Poslodavac mora da obezbijedi dovoljno i adekvatno osposobljavanje zaposlenih za bezbjedan i zdrav rad u pogledu zaštite od eksplozije zaposlenih koji rade na mjestima gdje se može pojaviti eksplozivna atmosfera.

1.2. Pisane instrukcije i dozvole za rad

Kada je to predviđeno dokumentom o zaštiti od eksplozije:

- rad na opasnim mjestima mora se obavljati u skladu sa pisanim instrukcijama poslodavca;
- mora se primijeniti sistem obezbjeđivanja dozvola za rad za obavljanje opasnih aktivnosti i aktivnosti koje u interakciji sa drugim poslovima mogu izazvati opasnost.

Dozvole za rad izdaju odgovorna lica, prije početka obavljanja posla.

2. Mjere zaštite od eksplozije

2.1. Svako oslobađanje i/ili ispuštanje, namjerno ili nenamjerno, zapaljivih gasova, pare, magle ili zapaljive prašine, koja može da prouzrokuje opasnost od eksplozije, treba na bezbjedan način preusmjeriti ili izvesti do bezbjednog mjesta.

Ukoliko zapaljive gasove, pare, magle ili zapaljive prašine nije moguće na bezbjedan način preusmjeriti ili izvesti do bezbjednog mjesta, moraju se bezbjedno zatvoriti i na taj način spriječiti njihovo širenje ili se moraju na neki drugi način učiniti bezopasnim.

2.2. Kada eksplozivna atmosfera sadrži više vrsta zapaljivih i/ili gorivih plinova, para, magle ili prašine, mjere zaštite se moraju postaviti prema najvećem mogućem riziku.

2.3. Prevencijom opasnosti od zapaljenja iz člana 4 ovog pravilnika, uzima se u obzir elektrostatičko pražnjenje, kada zaposleni ili radno okruženje djeluju kao nosač ili proizvođač elektriciteta. Zaposlenima mora biti obezbijeđena odgovarajuća zaštitna odjeća od materijala koji ne izaziva elektrostatičko pražnjenje koje može zapaliti eksplozivne atmosfere.

2.4. Postrojenja, oprema, zaštitni sistemi i svi pripadajući povezani uređaji mogu se upotrebljavati samo ako se dokumentom o zaštiti od eksplozije potvrđuje da su sigurni za upotrebu u eksplozivnoj atmosferi. To podjednako važi za sredstva za rad i pripadajuće povezane uređaje koji se ne smatraju opremom ili zaštitnim sistemima, u smislu propisa kojima se uređuje oprema i zaštitni sistemi namijenjeni za upotrebu u eksplozivnim atmosferama, ako njihova ugradnja u postrojenje može da prouzrokuje opasnost od zapaljenja. U ovom slučaju treba preduzeti potrebne mjere da se izbjegne moguća zamjena između spojnih naprava.

2.5. Treba preduzeti sve potrebne mjere kojima se mjesto rada, oprema za rad i priključni uređaji koji su dostupni zaposlenima projektuju, konstruišu, montiraju i ugrađuju, kao i održavaju i da se njima rukuje na način kojim se smanjuje opasnost od eksplozije, a ako do eksplozije dođe, da se može nadzirati ili smanjiti njeno širenje na tom radnom mjestu i/ili opremi za rad. Za ta mjesta rada preduzimaju se odgovarajuće mjere da se smanje rizici od fizičkih efekata eksplozije za zaposlene.

2.6. Gdje je potrebno zaposleni se upozoravaju svjetlosnim i/ili zvučnim upozorenjima da se povuku sa mjesta rada prije stvaranja uslova za eksploziju.

2.7. Kada je to utvrđeno dokumentom o zaštiti od eksplozije, obezbjeđuju se i održavaju objekti za evakuaciju, kako bi u slučaju opasnosti zaposleni mogli brzo i bezbjedno napustiti ugrožena mjesta.

2.8. Prije prvog korišćenja mjesta rada na kojem ima mjesta gdje se mogu pojaviti eksplozivne atmosfere, vrši se sveukupna provjera tog mjesta rada u odnosu na sigurnost od eksplozije.

Uslovi koji osiguravaju zaštitu od eksplozije moraju se održavati. Provjeru vrše stručna lica u oblasti zaštite od eksplozije sa iskustvom i/ili koja su stručno osposobljena.

2.9. Kada procjena rizika pokazuje da je potrebno:

- mora se omogućiti da se, u slučaju nestanka električne energije koji bi mogao da izazove širenje dodatnog rizika, oprema za rad i zaštitni sistemi održavaju sigurni za rad, nezavisno od ostatka instalacija;
- mora se omogućiti da se oprema i zaštitni sistemi koji su ugrađeni u automatske procese i koji odstupaju od predviđenih radnih uslova mogu ručno isključiti, ukoliko to ne ugrožava bezbjednost. Tu radnju mogu da preduzimaju samo zaposleni koji su za to osposobljeni;
- u slučaju u hitnog gašenja pogona, akumulirana energija se mora što brže i bezbjednije raspršiti ili izolovati tako da više ne predstavlja opasnost.

2. IZBOR OPREME I ZAŠTITNIH SISTEMA

Ukoliko dokumentom o zaštiti od eksplozije, na osnovu procjene rizika, nije drukčije utvrđeno, svu opremu i zaštitne sisteme, u zonama u kojima mogu da nastanu eksplozivne atmosfere, treba izabrati u skladu sa propisima kojima se uređuje oprema i zaštitni sistemi namijenjeni za upotrebu u eksplozivnim atmosferama.

U navedenim zonama treba da se upotrebljava odgovarajuća kategorija opreme za gas, paru, maglu i/ili prašinu, i to:

- u zoni 0 ili zoni 20: oprema kategorije 1;
- u zoni 1 ili zoni 21: oprema kategorije 1 ili kategorije 2; i
- u zoni 2 ili zoni 22: oprema kategorije 1 ili kategorije 2 ili kategorije 3.

Prilog 3

ZNAK UPOZORENJA ZA ZONE U KOJIMA SE MOŽE POJAVITI EKSPLOZIVNA ATMOSFERA

Znak upozorenja za zone u kojima se može pojaviti eksplozivna atmosfera je:

Karakteristike znaka:

- oblik: trougao;
- crna slova na žutoj podlozi, crna ivica (žuta boja mora zauzimati najmanje 50% površine znaka).